

مطالعه ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه سبک هویت

نویسندگان: محمدحسن آقاجانی حسین‌آبادی^۱، دکتر ولی‌الله فرزاد^۲، دکتر مهرانز شهرآرای^۳

چکیده:

نمونه تحقیق شامل ۸۰۳ دانشجو (۳۶۰ پسر و ۴۴۳ دختر با میانگین سنی ۲۰/۹۲) که با روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای از جامعه آماری (دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران) انتخاب شده بودند و پرسشنامه سبک هویت وایت، وامپلر و وین (۱۹۹۸) را تکمیل کردند. روایی آزمون با سه روش محاسبه شد: الف) تحلیل عاملی، ب) روایی افتراقی ج) روایی همزمان. تحلیل عاملی: ۱) چهار عامل (سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویت هنجاری، سبک هویت سردرگمی اجتنابی و تعهد) بدست آمد. ۲) روایی افتراقی: از طریق محاسبه ضریب همبستگی بین عامل‌های متضاد بررسی شد که همبستگی بدست آمده منفی و در سطح خطاپذیری کوچکتر از $\alpha = 0/01$ معنادار بود. ۳) برای روایی همزمان: پرسشنامه هویت شغلی دیلاس (۱۹۸۱) به کار رفت، نتایج نشان داد که افراد با وضعیت هویت موفق و دیررس بیشتر از سبک هویت اطلاعاتی، افراد با وضعیت زودرس بیشتر از سبک هویت هنجاری و افراد با وضعیت سردرگم بیشتر از سبک هویت سردرگمی/اجتنابی استفاده می‌کنند. پایایی: ۱) محاسبه همسانی درونی (آلفای کرونباخ): همسانی درونی آزمون نشان داد که آزمون از همسانی درونی مناسبی برخوردار است (کمترین ضریب مربوط به سبک هویت سردرگمی/اجتنابی با $0/69$ و بالاترین ضریب مربوط به تعهد با $0/76$ برآورد شد. ۲) بازآزمایی: از طریق بازآزمایی بر روی ۶۸ دانشجو با فاصله سه هفته ضرایب همبستگی نسبتاً بالایی بین نمرات در اجرای اول و دوم بدست آمد (حداقل همبستگی بین دو اجرا برای تعهد با $0/52$ و حداکثر سبک هویت هنجاری با $0/71$ محاسبه شد که همه در سطح خطاپذیری کوچکتر از $\alpha = 0/01$ معنادار بودند).

کلید واژه: پایایی، روایی، سبک هویت، کسب هویت، شکل‌گیری هویت

مقدمه

برزونسکی الگویی را مطرح کرده است که به تفاوت در فرآیندهای شناختی - اجتماعی و انطباق هویت تأکید دارد (۱،۲،۳،۴). این الگوی شناختی - اجتماعی به تفاوت برجسته در درگیری و یا اجتناب افراد از تکالیف مختلف، چون تصمیم‌گیری، حل مسائل شخصی و موضوعات هویت اشاره می‌کند (۵). این فرآیندهای جهت‌یابی یا سبک هویت شامل سازوکارهایی است که اطلاعات و تجارب مرتبط با خود را کدگذاری، پردازش، سازمان‌دهی و مرور می‌کند. فرایندهای متفاوت فرض شده حداقل در سه سطح اطلاعاتی، هنجاری و سردرگمی / اجتنابی به کار می‌رود.

اکثر اجزاء اساسی آنها شامل پاسخ‌های شناختی - رفتاری خاصی است که افراد در زندگی روزمره خود به کار می‌برند (۱،۳). راهبردهای شناختی - رفتاری با خودپنداره و احساس سلامت روان شناختی‌شان مرتبط است. انتظار شکست، رفتارهای نامناسب و راهبردهای خود معلولیتی با عزت نفس پایین، خودپنداره بی‌ثبات و سطوح بالای واکنش‌های افسردگی مرتبط است (۲،۶).

سبک هویت اطلاعاتی افراد با سبک هویت اطلاعاتی آگاهانه و به طور فعال به جستجوی اطلاعات و ارزیابی آنها می‌پردازند و سپس اطلاعات مناسب خود را مورد استفاده قرار می‌دهند. (۱،۲،۳،۷). آنها در مورد ساختار

۱- کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی

۲- استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه تربیت معلم

۳- دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه تربیت معلم

در بررسی رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و سبک هویت مشخص شد که سبک هویت اطلاعاتی به طور مثبت با توافق، وظیفه‌شناسی، گشودگی (برای اعمال، ارزش‌ها و ایده‌های جدید)، درون‌گرایی و به طور منفی با روان رنجوری، واکنش‌های افسردگی بالا و عزت نفس پایین همبسته است (۲،۳۸،۱۴). همچنین این افراد دارای مسئولیت‌پذیری شخصی بوده و رفتار خود جهت‌دهی دارند (۱۵).

افراد با سبک هویت اطلاعاتی در خانواده‌های با سبک فرزند پروری اقتدار منطقی بزرگ شده‌اند و والدین دارای گرایش به مجموعه دستورالعمل‌ها و اعمال نظارت روشن و مشخص دارند. ضمن اینکه در یک جو عاطفی مناسب، انتظارات و تقاضاهای واضحی از فرزندان خود دارند (۱۳). زنان در مقایسه با مردان در این سبک، نمره بالاتری کسب می‌کنند و همچنین احساس بهتری از مهارت‌های خود دارند (۱،۲،۴).

سبک هویت هنجاری: نوجوانانی که از سبک هویت هنجاری استفاده می‌کنند در مواجهه با موضوعات هویت و تصمیم‌گیری‌ها، با انتظارات و دستورات افراد مهم و گروه‌های مرجع هم‌نویی می‌کنند، آنها ارزش‌ها و عقاید را بدون ارزیابی آگاهانه می‌پذیرند و درونی می‌کنند، تحمل کمی برای مواجهه با موقعیت‌های جدید و مبهم دارند و نیاز بالایی برای حفظ ساختار خود دارند (۲،۳،۴،۶) افراد طبقه‌بندی شده به عنوان وضعیت هویت زودرس طبق الگوی وضعیت هویت مارسیا (۱۹۶۶)، از این فرایند جهت‌یابی استفاده می‌کنند (۱،۳۸،۱۰،۱۱،۱۶). تحقیقات دیگری نشان داده است که این افراد تا حد زیادی به خانواده، کلیسا و همسالان خود برای انتخاب‌هایشان وابسته‌اند و در جستجوی تأیید و تصدیق دیگران هستند و در برخی موارد گروه‌ها مرجع انتخاب‌های مستقل فرد را به

هویت خود شکاک هستند و زمانی که با بازخوردهای ناهماهنگ روبرو می‌شوند، تمایل به آزمون، تجدید نظر و انطباق ساختار هویت خود با اطلاعات و شرایط جدید دارند (۲،۴،۸،۹).

افرادی که از این سبک هویت استفاده می‌کنند نسبت به دیگران از آمادگی بیشتری برای حل مسائل و مشکلات شخصی برخوردارند و از راهبردهای مقابله‌ای متمرکز بر مسأله استفاده می‌کنند (۳،۹). افراد طبقه‌بندی شده در وضعیت هویت موفق و یا دیررس طبق الگوی وضعیت هویت مارسیا (۱۹۶۶)، بیشتر از سبک هویت اطلاعاتی استفاده می‌کنند (۱،۳۸،۱۰،۱۱). تحقیقات نشان داده است که استفاده از سبک هویت اطلاعاتی به طور مثبت با شیوه مقابله‌ای متمرکز بر مسأله، تصمیم‌گیری آگاهانه، خود کاوشی فعال، منبع کنترل درونی، نیاز بالا برای شناخت، پیچیدگی شناختی، اضطراب تسهیل‌کننده همبسته است (۲،۷،۱۲). این افراد هویت خودشان را به صورت شخصی (ارزش‌های من، اهداف من و ...) تعریف می‌کنند (۴). آنها دارای اهداف شغلی و تحصیلی روشن و مشخص هستند و در محیط تحصیلی، از خود مختاری تحصیلی، عملکرد تحصیلی خود نظارتی، انتظار پیشرفت تحصیلی، درگیری آموزشی و رشد روابط بین فردی بیشتری نسبت به همقطاران‌شان برخوردارند؛ آنها کمتر در جستجوی تأیید و تصدیق دیگران هستند و به قضاوت‌های خود اعتماد دارند و به طور مستقل قضاوت می‌کنند ضمن اینکه تحمل و پذیرندگی بیشتری در برخورد با افراد و موقعیت‌های جدید و مبهم در مقایسه با دو سبک دیگر دارند (۸،۹). این افراد در ورود به دانشگاه بهتر می‌توانند با محیط دانشگاه سازگار شوند و فشار روانی و مشکلات کمتری را تجربه می‌کنند و با دیگر اعضای دانشگاه با راحتی بیشتری ارتباط برقرار می‌کنند (۸،۱۳).

واکنش‌های رفتاری در آنها می‌شود (۱،۲،۳،۱۶). در این افراد، واکنش‌های موقتی و همنوایی کلامی بیشتر از تصمیمات بلندمدت مشاهده می‌شود (۹،۱۲). در موقعیت‌های تصمیم‌گیری، آنها اطمینان کمی به توانایی شناختی خود دارند، معمولاً قبل از تصمیم‌گیری احساس ترس و اضطراب دارند و معمولاً از راهبردهای تصمیم‌گیری نامناسب مانند اجتناب کردن، بهانه آوردن، دلیل‌تراشی استفاده می‌کنند (۵). افراد طبقه‌بندی شده به عنوان وضعیت هویت سردرگمی طبق الگوی وضعیت هویت ماریسا (۱۹۹۶) بیشتر از این سبک هویتی استفاده می‌کنند (۱،۳،۸،۱۰،۱۱).

تحقیقات نشان داده که استفاده از سبک هویت سردرگمی / اجتنابی با شیوه مقابله‌ای هیجان‌مدار، خود معلولیتی و راهبردهای تصمیم‌گیری نامناسب، خودآگاهی محدود، جهت‌دهی توسط دیگری، راهبردهای ضعیف اسنادی و شناختی، واکنش‌های اضطراب‌نا‌توان‌کننده و کنترل بیرونی مرتبط است. افراد با سبک هویت سردرگمی / اجتنابی، فاقد اهداف تحصیلی و شغلی ثابت و روشن هستند و از سطوح پایین مهارت‌های تحصیلی، خویش‌تنداری و خودمختاری تحصیلی برخوردارند (۴،۱۲،۱۵). در وضعیت خطرپذیری بالایی از مشکلات تحصیلی و سازگاری قرار دارند، آنها معمولاً انتظار شکست و ناکامی دارند. در ورود به دانشگاه به دلیل ضعف در برقراری و حفظ نظام‌های حمایت اجتماعی و فقدان صمیمیت، انعطاف‌پذیری و اعتماد به دیگران با مشکلات اجتماعی و تحصیلی زیادی روبرو می‌شوند (۳،۵،۱۲). این افراد هویت خودشان را در اصطلاحات اجتماعی چون شهرتم، محبوبیت و ... تعریف می‌کنند (۴). استفاده از این سبک هویت با عزت نفس پایین، واکنش‌های افسردگی و روان‌رنجوری بالا، مصرف مشروبات الکلی و سوء مصرف

صراحت بی‌ارزش می‌کنند. این افراد در برابر اطلاعات و تجاربی که ممکن است به طور بالقوه برای ساختار هویت آنها تهدیدکننده باشند، مقاومت می‌کنند و در برخی موارد به تحریف اطلاعات می‌پردازند. خود حفاظتی در برابر تهدیدهای بالقوه، باعث افزایش پاسخ‌های قالبی و تحریف شناختی می‌گردد (۳،۴،۷). این افراد به جستجوی اطلاعات نمی‌پردازند، مگر اینکه این اطلاعات به وسیله یک منبع معتبر تأیید شود (۷). افراد با سبک هویت هنجاری هویت خود را بیشتر روی اسنادهای جمعی (برای مثال مذهب، کشور، غرور ملی‌ام) تعریف می‌کنند (۴). آنها دارای اهداف شغلی و آموزشی مشخصی هستند، از بیرون کنترل می‌شوند و انعطاف‌ناپذیرند (۸). استفاده از این سبک، به طور منفی با درون‌گرایی، گشودگی (برای علائق، احساسات، ایده‌ها و ارزش‌ها بخصوص اگر با ارزش‌ها و عقاید قبلی او در تعارض باشند)، روان‌سنجی و واکنش‌های افسردگی و به طور مثبت با وظیفه‌شناسی، توافق، خودپنداری با ثبات، عزت نفس بالا و جستجوی حمایت اجتماعی همبسته است (۳،۷،۱۲). افرادی که بیشتر از سبک هویت هنجاری استفاده می‌کنند در خانواده‌های با سبک فرزندپروری استبدادی رشد می‌کنند که در آن کنترل دقیق رفتاری، فرمانبرداری، همنوایی و منبع کنترل بیرونی مورد توجه می‌باشد (۱۳). مردان در مقایسه با زنان بیشتر به اجتناب اجتماعی می‌پردازند، احساس خود کارآمدی اجتماعی کمتری دارند و کمتر از زنان در جستجوی حمایت و تأیید اجتماعی هستند (۹).

سبک هویت سردرگمی / اجتنابی: نوجوانان با سبک هویت سردرگمی / اجتنابی در همه موارد تعلل و درنگ زیادی دارند و تا حد ممکن سعی در اجتناب از پرداختن به موضوعات هویت و تصمیم‌گیری دارند؛ اگر این تعلل طولانی مدت باشد تقاضاهای موقعیت و محیطی باعث

در پژوهش حاضر، ابتدا دانشجویان بر اساس تقسیم‌بندی کلی سازمان سنجش در چهار گروه آموزشی اصلی (علوم انسانی، هنر، علوم پایه، فنی و مهندسی) قرار گرفتند. سپس از بین دانشگاه‌های دولتی شهر تهران شش دانشگاه (دانشگاه صنعتی امیرکبیر، دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه صنعتی علم و صنعت، دانشگاه تهران، دانشگاه الزهراء(س) و دانشگاه تربیت معلم) انتخاب شدند. بعد از آن دانشکده، گروه آموزشی و پس از آن یک کلاس انتخاب شد (لازم به ذکر است که در کلیه مراحل انتخاب به صورت تصادفی بود) و از دانشجویان منتخب خواسته شد تا پرسشنامه سبک هویت را تکمیل کنند. با روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای و استفاده از فرمول کوکران در مجموع ۸۰۳ دانشجوی مقطع کارشناسی از جامعه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند.

میانگین سنی این دانشجویان ۲۰/۹۲ سال و حداقل و حداکثر سن آزمودنی‌ها به ترتیب ۱۸ و ۳۳ سال بود. تعداد ۳۶۰ پسر و ۴۴۸ دختر که ۷۶ نفر متأهل و ۷۲۷ نفر مجرد، ۳۸۲ نفر در گروه علوم انسانی، ۳۱ نفر هنر، ۱۰۲ نفر علوم پایه و ۲۸۷ نفر فنی و مهندسی و همین‌طور ۲۵۹ نفر از آنها در سال اول دانشگاه، ۱۸۳ نفر سال دوم، ۱۸۱ نفر سال سوم و ۱۸۰ نفر سال چهارم و بالاخره این که ۳۴۳ نفر از آنها ساکن تهران و ۴۶۰ نفر ساکن شهرستان‌های دیگر بودند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها: برزونسکی (۱) برای بررسی سبک‌های هویت، اقدام به تهیه پرسشنامه سبک هویت (ISII) نمود. در این پرسشنامه، برخلاف پرسشنامه اندازه‌گیری عینی توسعه یافته وضعیت هویت من (آدامز و همکاران)، که در آن مؤلفه‌های خودکاووشی با تعهد درهم آمیخته بود در این پرسشنامه مؤلفه‌های خودکاووشی و تعهد

مواد مخدر و دارو در سنین پایین به طور مثبت همبستگی نشان داده است و با درون‌گرایی، نیاز برای شناخت، توافق، گشودگی و وظیفه‌شناسی به طور منفی همبسته است (۲،۱۴). این افراد معمولاً در خانواده‌هایی با سبک فرزندپروری آزادگذار پرورش می‌یابند، که در آن والدین کنترل کمی بر فرزندان خود دارند ضمن این که آنها را از لحاظ شناختی و اجتماعی نیز آماده برای زندگی در اجتماع نمی‌کنند (۱۵).

هدف پژوهش

ارائه ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه سبک هویت برای دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران.

سؤالیهای پژوهش

این پژوهش از نوع هنجاریابی است و هدف آن پاسخ‌گویی به سه سؤال است.

- ۱- پرسشنامه سبک هویت روی چند عامل بار می‌دهد؟
- ۲- آیا پرسشنامه برای دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران دارای روایی است؟
- ۳- آیا پرسشنامه برای دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران دارای پایایی است؟

روش پژوهش

شرکت‌کننده‌ها: جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران (دانشگاه‌های زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) که در سال ۸۱ - ۱۳۸۰ مشغول به تحصیل بوده‌اند تشکیل می‌دهند. نمونه آماری به وسیله نمونه‌گیری چند مرحله‌ای از بین دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران انتخاب گردید.

هنجاری ۹ سؤال و برای سبک هویت سردرگمی / اجتنابی ۱۰ سؤال در نظر گرفت. برای مقیاس تعهد همان ۱۰ سؤال قبلی حفظ شد. تغییر دیگر نسبت به نسخه قبلی، تغییر مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت به ۵ درجه‌ای بود.

در اجرای پرسشنامه ذکر شده وایت و دیگران مشاهده کردند که در برخی موارد دانشجویان در پاسخ‌گویی به برخی سؤالات با مشکل مواجه می‌شوند و پاسخ‌های آنها از همسانی مناسبی برخوردار نبود. آنها برای این مسأله سه تبیین ارائه کردند: ۱- وابستگی فرهنگی، ۲- توانایی شناختی، ۳- پیچیدگی زبان.

ابتدا تنوع قومی و فقدان وابستگی فرهنگی ابزار بررسی شد. سپس امکان این که نوجوانان از نظر شناختی برای درک سؤالات آمادگی نداشتند مورد بررسی قرار گرفت و نهایتاً پیچیدگی زبان و ساختار جمله، مورد بررسی قرار گرفت. پس از بررسی‌های انجام گرفته مشخص شد دستور زبان مشکل سؤالات باعث ایجاد اشکال در سنجش سبک‌های هویت می‌شود، بنابراین تلاش کردند تا یک پرسشنامه سبک هویت با جمله‌بندی و دستور زبان ساده‌تر به روش توازن‌سازی مقابله‌ای با نسخه اصلی تهیه کنند.

یک برنامه کامپیوتری تحت DOS، سطح خواندن پرسشنامه اصلی را ۹/۲ و پرسشنامه تجدید نظر شده را ۶ نشان داد (برای همین پرسشنامه با عنوان پرسشنامه سبک هویت برای پایه ششم معرفی شد).

بنابراین پرسشنامه را می‌توان با جمعیت جوانتر و با سطح سواد پایین‌تر به کار برد (۱۴).

برای جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه، از پرسشنامه سبک هویت (ISIG6) استفاده شده است. پرسشنامه سبک هویت، یک پرسشنامه مداد - کاغذی است که سه سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگمی / اجتنابی همچنین تعهد را بررسی می‌کند.

به صورت مجزا ارائه شده است. او برای این پرسشنامه ۳۰ سؤال در نظر گرفت. برای مثال در سبک هویت اطلاعاتی «من زمان زیادی را صرف مطالعه و گفتگو با دیگران در مورد موضوعات مذهبی می‌کنم». در سبک هویت هنجاری «من همیشه اهدافی در زندگی داشته‌ام، من طوری بار آمده‌ام که بدانم برای چه تلاش می‌کنم». برای سبک هویت سردرگمی / اجتنابی «من خیلی نگران مسائل شخصی‌ام نیستم آنها معمولاً خودشان حل می‌شوند» و برای تعهد «درباره موضوعات مذهبی، من به طور اساسی می‌دانم که به چه معتقد هستم و به چه معتقد نیستم» برای هر سبک هویت شش سؤال در نظر گرفت و ده سؤال نیز برای تعهد. همچنین دو سؤال اضافی برای تکمیل کردن پرسشنامه اضافه شد که در نمرات کل به حساب نمی‌آمد. که به صورت جمله‌های خبری ارائه شده است و از آزمودنی می‌خواست تا نظر خود را طبق مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت (که از ۱=نامناسب تا ۷=مناسب) مشخص کنند. پرسشنامه روی چهار عامل سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویت هنجاری، سبک هویت سردرگمی / اجتنابی و تعهد در مورد موضوعات هویت شخصی بار داد.

روش مشخصی برای طبقه‌بندی افراد در این پرسشنامه تهیه نشده است. به منظور طبقه‌بندی افراد ابتدا نمرات خام روی هر سه سبک به نمرات Z، با میانگین صفر و انحراف معیار یک تبدیل می‌شود و سپس بالاترین نمره Z برای مشخص کردن سبک مورد استفاده فرد در نظر گرفته می‌شود (۳، ۱).

در ۱۹۹۲ برزونسکی پرسشنامه سبک هویت را مورد تجدید نظر قرار داد و در اولین گام اقدام به بررسی روایی صورتی پرسشنامه نمود (۳). برزونسکی تعداد سؤالات را در هر مقیاس سبک هویت افزایش داد برای سبک هویت اطلاعاتی ۱۱ سؤال، برای سبک هویت

پرسشنامه دارای ۴۰ جمله خبری است (در نسخه اصلی) که آزمودنی با خواندن هر سؤال براساس یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای میزان موافقت یا مخالفت خود را به هر سؤال مشخص می‌کند. در این پیوستار عدد یک نشان دهنده مخالفت کامل، عدد پنج نشانگر موافق کامل و عدد سه بیانگر حد وسط (مطمئن نیستم) می‌باشد. کلید پرسشنامه در نسخه ترجمه شده به شرح زیر است:

سبک هویت اطلاعاتی: ۳۹،۳۷،۳۵،۳۳،۳۲،۳،۲۶،۲۵،۵،۲

سبک هویت هنجاری: ۴۰،۳۴،۳۱،۲۸،۲۴،۲۳،۱۹،۴

سبک هویت سردرگمی/اجتنابی: ۸،۳۸،۳۶،۲۹،۲۷،۱۷،۱۳
تعهد: (۲۲،۲۰،۱۵،۱۴،۱۲،۱۱،۱۰،۹،۷،۶،۱،۳)

(برای نمره‌گذاری پرسشنامه شماره‌هایی که با x مشخص شده است به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شود).
به منظور بررسی روایی همزمان از پرسشنامه هویت شغلی دیلاس (DISI-O) استفاده شد. این پرسشنامه را دیلاس و جرنیگن در سال ۱۹۸۱ براساس معیارهای اکتشاف تعهد وضعیت‌های هویتی چهارگانه مارسیا تدوین کردند. این پرسشنامه مداد-کاغذی است و چهارمین ویرایش این پرسشنامه شامل ۳۵ سؤال در ۷ مجموعه ۵ عبارتی است که حضور یا عدم حضور اکتشاف یا تعهد را اندازه می‌گیرد. هر عبارت نشان‌دهنده یک وضعیت هویت است در صورتی که فردی از ۷ عبارت ۴ عبارت یا بیشتر را در یک وضعیت هویتی خاص (سردرگمی، زودرسی، دیررسی و موفق) انتخاب نماید در آن وضعیت هویتی جای داده می‌شود. این پرسشنامه را اولین بار فیض درگاه در سال ۱۳۷۴ از انگلیسی به فارسی ترجمه نمود و پس از بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی به کار برد. در سال ۱۳۷۷ راستگو مقدم پرسشنامه را مورد تجدید نظر قرار داد. پرسشنامه به صورت فردی و گروهی قابل اجرا است.

دیلاس و جرنیگن برای بررسی روایی پرسشنامه از مصاحبه نیمه ساختاری مارسیا استفاده نمودند، نتایج نشان داد که ۹۰٪ مطابقت بین پرسشنامه با مصاحبه نیمه ساختار مارسیا وجود دارد. ضریب پایایی از ۰/۶۴ تا ۰/۹۲ گزارش شده است. در ایران این پرسشنامه توسط فیض درگاه، راستگو مقدم، حسینی، حسنی طباطبایی و عبدی به کار رفته است و میانگین پایایی آن بیش از ۰/۷۰ گزارش شده است (۱۷).

روش جمع‌آوری داده‌ها: پرسشنامه به زبان فارسی

برگردانده شد و در اختیار سه نفر از استادان گروه روان‌شناسی و یکی از اساتید گروه ادبیات فارسی قرار گرفت. پس از اصلاحات لازم پرسشنامه روی یک گروه ۲۷ نفری از دانشجویان کارشناسی ارشد زبان انگلیسی اجرا شد (ابتدا نسخه اصلی و پس از سه هفته نسخه ترجمه شده در اختیار آنها قرار گرفت) و ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شد. (ضرایب همبستگی از ۰/۶۹ تا ۰/۹۸ متغیر بود. این دو ضریب به ترتیب مربوط به سؤال‌های ۱۴ و ۱۶ بود و بقیه ضرایب در فاصله بین این دو مقدار قرار داشت). پرسشنامه به طور مقدماتی روی ۱۱۴ دانشجوی کارشناسی اجرا شد و از آنها خواسته شد که هر کدام از سؤالها که برای آنها نامفهوم است را مشخص کنند. فقط ۳ نفر از دانشجویان بیان کردند که متوجه منظور سؤال ۲۸ نمی‌شوند. در بقیه سؤالها ابهام خاصی گزارش نشد. به دلیل اینکه دانشجویانی که (در سؤال ۲۸) سؤال برای‌شان مبهم بود، کم بود (حدود ۳٪ از آزمودنی‌ها) و همچنین در محاسبه ضریب همبستگی بین نسخه اصلی و ترجمه شده نیز ضریب ۰/۸۷ بدست آمد. بنابراین در این سؤال تغییری ایجاد نشد. در ضمن عنوان پرسشنامه (به توصیه وایت و همکاران)، از پرسشنامه سبک هویت به پرسشنامه

انجام شد. در تحقیق حاضر مقدار KMO برابر $0/78$ بدست آمد که نشانگر کفایت نمونه انتخاب شده است. همبستگی بین پرسش‌های آزمون زیرینای تحلیل عاملی است و در صورت نبودن همبستگی بین متغیرها دلیلی برای تبیین مدل عامل وجود ندارد. برای اینکه مشخص شود که همبستگی بین متغیرهای آزمون در جامعه برابر صفر نیست از آزمون کرویت بارتلت استفاده شد. در مطالعه حاضر مقدار مجذور کای کرویت بارتلت برابر $5531/75$ بود که در سطح آلفای $0/01$ معنادار است. جدول ۱ میزان KMO و آزمون کرویت بارتلت را نشان می‌دهد. سپس با چرخش اوبلیمین، عامل‌هایی که دارای ارزش ویژه بالاتر از یک بوده و بار عاملی بالاتر از $0/30$ داشتند مشخص شد. همچنان که در جدول ۲ مشخص شده ۴ عامل بدست آمده است در سمت راست این جدول سؤال‌های آزمون قرار دارند و در مقابل بارهای عاملی هر یک ذکر شده‌است. همان طور که مشاهده می‌شود این بارهای عاملی همه از $0/30$ بیشتر می‌باشد.

خودشناسی تغییر کرد تا از تأثیر عنوان روی پاسخ‌های آزمودنی‌ها جلوگیری شود.

جهت برآورد پایایی پرسشنامه به جز محاسبه همسانی درونی (ضریب آلفای کرونباخ)، از روش بازآزمایی (آزمون - آزمون مجدد) نیز استفاده شد. پرسشنامه روی ۶۸ دانشجو پسر و دختر با سه هفته فاصله دو بار اجرا شد. روایی آزمون با سه روش محاسبه شد: الف) تحلیل عاملی، ب) روایی افتراقی، ج) روایی همزمان.

نتایج

سوال اول: پرسشنامه حاضر روی چند عامل بار می‌دهد؟ جهت پاسخگویی به این سؤال، از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی و با چرخش اوبلیمین بر روی داده‌ها استفاده شد. برای اطمینان از این که حجم نمونه برای انجام تحلیل عاملی کافی است. ابتدا آزمون کفایت نمونه‌برداری کیزر، می‌یر-الکین (KMO)

جدول ۱: آزمون کفایت نمونه برداری و کرویت بارتلت

۰/۷۸	آزمون کفایت نمونه برداری (KOM)
۵۵۳۱/۷۵	آزمون کرویت بارتلت
۷۸۰	درجه آزادی
$P < 0/01$	سطح معناداری

جدول ۲: نتایج تحلیل عامل اکتشافی با چرخش اوبلیمین

تعهد	سردرگمی/اجتنابی	هنجاری	اطلاعاتی	مواد مقیاس
			۰/۶۵	۲۵- وقتی که مشکلی دارم برای فهم آن بسیار فکر می‌کنم
			۰/۶۰	۲۷- وقتی که مجبورم تصمیم مهمی بگیرم دوست دارم تا آنجا که می‌توانم در مورد آن بدانم
			۰/۵۴	۳۳- وقتی که مجبورم تصمیم بگیرم، وقتی زیادی را صرف فکرکردن درمورد انتخاب‌هایم می‌کنم
			۰/۵۱	۳۰- مشکلات معمولاً مرا به تلاش و کوشش بیشتر برمی‌انگیزد
			۰/۴۶	۲۶- وقتی که مشکل دارم ترجیح می‌دهم از مشورت و راهنمایی متخصصان (سخنرانان مذهبی، دکتراها، حقوقدانان و معلمان) استفاده کنم
			۰/۴۳	۲- در مورد هدفهای زندگی‌ام خیلی فکر کرده‌ام
			۰/۳۷	۳۹- افراد برای یک زندگی پربار به تعهد به مجموعه‌ای از ارزشها نیاز دارند
			۰/۳۶	۳۲- وقتی راه حل مسأله‌ای را بلد باشم دوست دارم به آن بچسبم
			۰/۳۵	۵- وقت زیادی را به مطالعه یا گفتگو با دیگران درمورد عقاید و موضوعات مذهبی صرف می‌کنم
			۰/۳۱	۳۵- دوست دارم خودم در مورد مسائل فکر کنم و به تنهایی با آنها مقابله کنم
			۰/۲۱	۶- وقتی با کسی در مورد مسأله‌ای صحبت می‌کنم سعی می‌کنم که دیدگاه او را در نظر بگیرم
			۰/۱۵	۲۱- از زمان کودکی می‌دانستم که می‌خواهم چه کاره شوم
			۰/۲۵	۱۸- برای یافتن مجموعه‌ای از اعتقادات وقت زیادی را صرف مطالعه و گفتگو با دیگران می‌کنم
		۰/۶۱		۴۰- وقتی مشکلی دارم بهترین راه این است که نصایح دوستان یا خانواده‌ام را بپذیرم
		۰/۵۳		۴- با توجه به ارزشهایی که با آنها بزرگ شده‌ام عمل می‌کنم
		۰/۵۳		۳۴- دوست دارم با مسائل و حوادث همانگونه مقابله کنم که والدینم می‌گویند
		۰/۴۹		۲۸- بهتر است مجموعه معینی از ارزشها داشته باشیم تا آنکه مجموعه‌های مختلفی از ارزشها را در نظر بگیریم
		۰/۴۷		۱۹- هرگز به طور جدی در مورد اعتقادات مذهبی‌ام تردید نداشته‌ام
		۰/۴۶		۲۳- دوست دارم اعتقادات ثابت داشته باشم نه آنکه آماده پذیرش نظرهای تازه باشم
		۰/۴۴		۳۱- از مسائلی که مرا به فکر کردن وادار می‌کند اجتناب می‌کنم
		۰/۳۳		۲۴- وقتی مجبورم تصمیم بگیرم تا آنجا که ممکن است صبر می‌کنم تا ببینم که چه پیش خواهد آمد
		۰/۲۶		۱۶- در مورد موضوعات سیاسی و فهم آنها وقت زیادی صرف کرده‌ام
		۰/۲۶		۱۸- برای یافتن مجموعه‌ای از اعتقادات وقت زیادی را صرف مطالعه و گفتگو با دیگران کرده‌ام
	۰/۶۴			۲۹- تا جایی که می‌توان سعی دارم در مورد مشکلات فکر نکنم و با آنها درگیر نشوم
	۰/۶۲			۸- در مورد مسائل پیشاپیش نگران نیستم و در مورد هر چیز همان زمان که اتفاق می‌افتد تصمیم می‌گیرم
	۰/۶۰			۳۶- وقتی که من مشکل بالقوه‌ای را نادیده می‌گیرم مشکل معمولاً خود به خود حل می‌شود
	۰/۶۰			۲۷- زندگی را خیلی جدی نمی‌گیرم، بلکه سعی می‌کنم از آن لذت ببرم
	۰/۴۸			۱۷- اکنون در مورد آینده فکر نمی‌کنم، هنوز راه درازی در پیش روست
	۰/۳۸			۱۳- اگر من در مورد مشکلاتم نگران نباشم آنها معمولاً خودشان برطرف می‌شوند

ادامه جدول ۲: نتایج تحلیل عامل اکتشافی با چرخش اولیمن

تعدد	سردرگمی/اجتنابی	هنجاری	اطلاعاتی	مواد مقیاس
	۰/۳۷			۳۸- وقتی بدانم مسأله‌های فشارزا خواهد بود سعی می‌کنم از آن دوری کنم
۰/۶۵				۹- درست نمی‌دانم که در مورد مذهب چه عقیده‌ای دارم
۰/۶۱				۱۱- درست نمی‌دانم که واقعاً به چه ارزشهایی معتقدم
۰/۵۷				۳- در زندگی‌ام هدفهای روشنی ندارم
۰/۵۴				۷- برای آینده‌ام برنامه مشخصی دارم
۰/۵۳				۱- می‌دانم که در مورد مذهب چه عقیده‌ای دارم
۰/۵۲				۱۰- طوری تربیت شده‌ام که بدانم در کارهایی چه هدفهایی را دنبال کنم
۰/۵۲				۲۲- مجموعه‌ای از اعتقادات محکم دارم که در هنگام تصمیم‌گیری از آنها استفاده می‌کنم
۰/۴۳				۱۵- به کاری که الان انجام می‌دهم (یا در گذشته انجام داده‌ام) احساس علاقه می‌کنم
۰/۳۴				۱۲- می‌دانم که دولت و کشور چه هدفهایی را دنبال کنند
۰/۳۴				۲۰- مطمئن نیستم چه شغلی برایم مناسب است
۰/۳۰				۱۴- مطمئن نیستم که در آینده چه کار یا فعالیتی را دنبال خواهم کرد
	۰/۴۸			۱۷- اکنون در مورد آینده فکر نمی‌کنم، هنوز راه درازی در پیش روست

سوال دوم: آیا پرسشنامه حاضر برای دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران دارای روایی است؟

روایی آزمون با سه روش محاسبه شد: الف) تحلیل عاملی، ب) روایی افتراقی، ج) روایی همزمان. (ب) روایی افتراقی: برای بررسی روایی سازه، به ارتباط متقابل بین متغیرهای سبک هویت و همین‌طور ارتباط متقابل تعهد با سبک هویت پرداخته شد، نتایج ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۳ ذکر شده است. (در تحلیل عاملی همبستگی درونی سؤالیهای یک عامل می‌تواند نشان‌دهنده روا بودن آزمون باشد).

جدول ۳: همبستگی‌های وضعیت‌های هویت با مقیاس‌های پرسشنامه سبک هویت

مقوله	اطلاعاتی	هنجاری	سردرگمی/اجتنابی	تعدد
سبک اطلاعاتی	--	۰/۲۲**	-۰/۱۱**	۰/۳۶**
سبک هنجاری	۰/۲۲**	-	۰/۱۵**	۰/۱۶**
سبک سردرگمی/اجتنابی	-۰/۱۱**	۰/۱۵**	-	-۰/۱۷**

** نشان دهنده معناداری در سطح ۰/۰۱ است (N = ۸۰۳)

بر اساس مبانی نظری، باید افراد با وضعیت هویت موفق و دیررس از سبک هویت اطلاعاتی، افراد با وضعیت هویت زودرسی از سبک هویت هنجاری و افراد با وضعیت هویت سردرگمی از سبک هویت سردرگمی / اجتنابی بیشتر استفاده کنند. نتایج بدست آمده در پژوهش حاضر با مطالعات برزونسکی، برزونسکی و نی‌میر، برزونسکی و کوک، اسکوارتز و دیگران و استریمتر هماهنگ است (۷۸،۱۰،۱۱)

سوال سوم: آیا پرسشنامه برای دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران دارای پایایی است؟

برای برآورد پایایی پرسشنامه از دو روش استفاده شد: الف- محاسبه همسانی درونی، ب- روش بازآزمایی (الف) روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ): پس از جمع‌آوری داده‌ها با ضریب آلفای کرونباخ برای هر عامل محاسبه شد. نتایج در ستون اول جدول شماره ۴ آمده است. همچنانکه مشاهده می‌شود کمترین ضریب را سبک هویت سردرگمی / اجتنابی و بالاترین ضریب را تعهد دارد.

ب) روش بازآزمایی: روش دیگر برای محاسبه پایایی پرسشنامه سبک هویت در پژوهش حاضر بازآزمایی بود، بدین منظور پرسشنامه روی یک گروه ۶۸ نفری از دانشجویان کارشناسی با فاصله سه هفته دو بار اجرا شد. ضرایب همبستگی پیرسون در ستون دوم جدول شماره ۴ آمده است، کمترین همبستگی مربوط به تعهد و بالاترین همبستگی مربوط به سبک هنجاری بود.

با دو روش انجام شده برای محاسبه پایایی و بدست آمدن نتایج، می‌توان گفت که پرسشنامه سبک هویت برای دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران دارای پایایی مناسب است.

مقیاس سبک هویت اطلاعاتی با سبک هویت سردرگمی / اجتنابی همبستگی منفی و با سبک هویت هنجاری و تعهد همبستگی مثبت دارد. سبک هویت سردرگمی / اجتنابی نیز با تعهد همبستگی منفی را نشان داده است. سبک هویت هنجاری با تعهد همبستگی مثبت دارد. از لحاظ نظری، باید مقیاس سبک هویت اطلاعاتی با سبک هویت سردرگمی / اجتنابی همبستگی منفی داشته باشد. همین طور تعهد با سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت هنجاری به طور مثبت و با سبک هویت سردرگمی / اجتنابی به طور منفی همبسته باشد. نتایج بدست آمده در این پژوهش با مطالعات برزونسکی همسو می‌باشد (۱).

ج) روایی همزمان: برای بررسی روایی همزمان پرسشنامه هویت شغلی دیلاس (DISI-O) مورد استفاده قرار گرفت (N=۵۹). بر اساس مبانی نظری باید افراد با وضعیت هویت موفق و دیررس از سبک هویت اطلاعاتی، افراد با وضعیت هویت زودرسی از سبک هویت هنجاری و افراد با وضعیت هویت سردرگمی از سبک هویت سردرگمی / اجتنابی بیشتر استفاده کنند. سپس تحلیل واریانس یک طرفه بین مقیاس‌های پرسشنامه سبک هویت و پرسشنامه وضعیت هویت دیلاس محاسبه شد. نتایج نشان داد که افراد با وضعیت هویت موفق و دیررس بیشتر از سبک هویت اطلاعاتی $F(۰/۰۱)=۹/۹۸(۵۵،۳)$ افراد با وضعیت هویت زودرسی بیشتر از سبک هویت هنجاری $F(۰/۰۱)=۱۷/۲۷(۵۵،۳)$ و افراد با وضعیت هویت سردرگمی بیشتر از سبک هویت سردرگمی / اجتنابی $F(۰/۰۱)=۳/۷۸(۵۵،۳)$ استفاده می‌کنند. ضمن اینکه میانگین نمره مقیاس تعهد در افراد با وضعیت هویت موفق و زودرس بالاتر از افراد با وضعیت هویت دیررس و سردرگم بود. $F(۰/۰۱)=۲/۸۵(۵۵،۳)$

جدول ۴: نتایج مربوط به محاسبه پایایی پرسشنامه سبک هویت

مقوله	ضرایب آلفا بر روی ۸۰۳ نفر	ضرایب همبستگی بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون روی ۶۸ نفر
سبک اطلاعاتی	۰/۷۳**	۰/۶۸**
سبک هنجاری	۰/۷۰**	۰/۷۱**
سبک سردرگمی / اجتنابی	۰/۶۹**	۰/۵۶**
تعهد	۰/۷۶**	۰/۵۲**

References:

1- Berzonskly. Identity style: conceptualization and measurement. *Journal of Adolescent Research*, 1989 4:268-282.

2- Berzonskly. Self-construction over the life-span: A process perspective on Identity formation, In Neimeyer G, Neimeyer R.A, Advances in personal construct psychology 1990 1: 155-186)

3- Berzonskly, Identity style and coping strategies. *Journal of personality*, 1992 60:771-788.

4- Berzonskly, Adams, Reevaluating the Identity status Paradigm: Still useful after 35 years. *Developmental Review*, 1999 19:557-590.

5- Berzonskly, Ferrari, J.R. Identity orientation and decisional strategies. *Journal of personality and individual Differences*, 1996 20:597-606.

6- Berzonskly, Identity style: Current research and future directions. Paper presented at the Meetings of Society for Research in Identity Formation, Miami Beach, FL. 1997.

7- Berzonskly, Sullivan, C. Social – cognitive aspects of identity style Need for cognition, experiential openness, and introspection. *Journal of Adolescent Research*, 1992 7:140-155.

8- Berzonskly, Kuk, L. Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of Adolescent Research*, 2000 15:81-98.

9- Berzonskly, Nurmi, J.E, Kinney, A. Identity processing orientation and cognitive and behavioral strategies: Similarities and differences across different contexts. *European Journal of personality*, 1999 13:105-120.

10- Schwartz S.J, Mullis R.L, Waterman A. S. Ego

identity status, identity style, and personal expressiveness: An empirical investigation of three converging constructs. 2000 *Journal of Adolescent Research* 15:504-521.

11- Streitmatter J. 1993. Identity status and identity style: A replication study. *Journal of Adolescence*, 16:211-215.

12- Nurmi J.E, Berzonsky M.D., Tammi K. Identity processing orientation, cognitive and behavioral strategies and well being. 1997 *International Journal of Behavioral Development*, 21:555-570.

13- Berzonskly, Identity commitment identity style and parental authority. Paper present at the biennial meetings of the International Society for Research on Adolescence. SanDigo, California. 1998.

14- White J. M, Wampler R.S. Winn, K.I. The identity style inventory: A revision with a sixth- grade reading level. 1998 *Journal of Adolescent Research*, 13(2):223-245.

15- Berzonskly A self-regulatory model of Identity development. Paper present at the biennial meetings of the international society for the study of behavioral development. Berne, Switzerland. 1998.

16- Berzonskly Neimeyer G.J. Ego identity status and identity processing orientation: The moderating role of commitment. *Journal of Research in personality*, 1994 28:425-435.

۱۷- عبدی، ب. (۱۳۷۹). بررسی رابطه نقش‌های جنسیتی، وضعیت‌های هویت شغلی با ترس از موفقیت دانشجویان دختر و پسر سال چهارم رشته‌های فنی و مهندسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم.